

Огієнко А.В.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальність проблеми. Одним з головних напрямів соціально-економічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності України є активізація взаємовигідних відносин з іншими країнами на підставі нарощення зовнішньоторговельного потенціалу. Структура зовнішньоекономічних зв'язків України розгалужена, проте зовнішня торгівля є їхньою головною формою. Участь України в міжнародній торгівлі впродовж останніх років активізувалась, про що свідчить поступове збільшення її зовнішньоторговельного обігу та зростання частки в утворенні національного доходу. Проте поліпшення міжнародної торгівлі в Україні потребує вирішення ще багатьох питань, оскільки перебуває на етапі ринкової трансформації та усталення інтеграційних відносин зі світовою економікою.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблеми розвитку зовнішньоекономічної діяльності України досліджуються в роботах багатьох вітчизняних науковців. Серед них відомі праці вчених: Т. Вахненка, В. Голубева, О. Гребельника, О. Єгорова А., Кредісова Г. Мельника, В. Новицького, Т. Циганкової та ін.

Метою даної статті є дослідження розвитку експортно-імпортних операцій України та визначення шляхів підвищення їх ефективності в умовах глобалізації світової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності є міжнародна торгівля, яка реалізується у таких основних формах як експорт та імпорт. На сьогодні Україна є досить активним учасником міжнародної торгівлі. Вигідне її географічне розташування, існуючий виробничий та зовнішньоекономічний досвід праці, різноманітні форми власності сприяють розвитку експортного потенціалу, а також об'єктивні можливості для інтеграції у світове господарство.

Обсяг експорту товарів та послуг України за I півріччя 2008 р. становив 38223,9 млн. доларів США, імпорту – 45425,8 млн. доларів США.

За відповідний період 2009 р. ці показники становили 10411,9 млн. доларів США і 10831,6 млн. доларів США відповідно.

Що ж стосується I півріччя 2010 р. – експорт становив 28355,9 млн. доларів США, імпорт – 27955,4 млн. доларів США. Ці показники свідчать про невпинний ріст як експорту та імпорту нашої країни.

Якщо ж говорити про коефіцієнт покриття експортом імпорту, то у I півріччі 2008 р. від дорівнював 0,81, за I півріччя 2009 р. – 0,98, а за відповідний період 2010 р. – 1,01.

I півріччя 2009 року, у структурі зовнішньої торгівлі України, порівняно з I півріччям 2008 року, відбулося зменшення частки товарів в експорті та імпорті, а якщо порівняти 2009 рік з 2010 роком, то у останньому спостерігалось незначне збільшення частки товарів в експорті та імпорті.

Загальний обсяг експорту товарів та послуг до країн СНД у 2009 році становив 3566,2 млн. доларів США і склав по відношенню до I півріччя 2008 року 58,8%, до країн ЄС – 2748,6 млн. доларів США та відповідно 59,5%.

Відповідно до останніх даних загальний обсяг експорту товарів та послуг до країн СНД за I півріччя 2010 року становив 10746,4 млн. доларів США і збільшився проти I півріччя 2009 року на 44,4 %, а до країн ЄС – 7072,3 млн. доларів США, та відповідно на 31,6%.

Обсяг імпорту товарів і послуг з країн СНД становив 4631,5 млн. доларів США у I півріччі 2009 року і в порівнянні з відповідним періодом 2008 року склав 55,4%, з країн ЄС – відповідно 3576,3 млн. доларів США та 52,3%. Що стосується цього ж показника у I півріччі 2010 року то він становив: з країн СНД – 11616,6 млн. доларів США (збільшився в порівнянні з I півріччям 2009 року на 29,4%); з країн ЄС – 9367 млн. доларів США (збільшився на 16,3%). Що нам говорить про те, що імпорт товарів і послуг до України також здійснюється здебільшого з країн СНД).

Загальний обсяг експорту товарів з України за I півріччя 2010 року склав 23098,2 млн. доларів США, імпорт – 25613,1 млн. доларів США. Порівняно з I півріччям 2009 року експорт збільшився на 33,5%, імпорт – на 29,6%. Від'ємне сальдо становило 2514,9 млн. доларів США (за I півріччя 2009 року також від'ємне – 2466,4 млн. доларів США). При порівнянні I півріччя 2009 року з I півріччям 2008 року, з'ясувалося, що експорт зменшився на 60,4%, імпорт на 51,9%. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі у I півріччя 2008 року становило 9845,2 млн. доларів США.

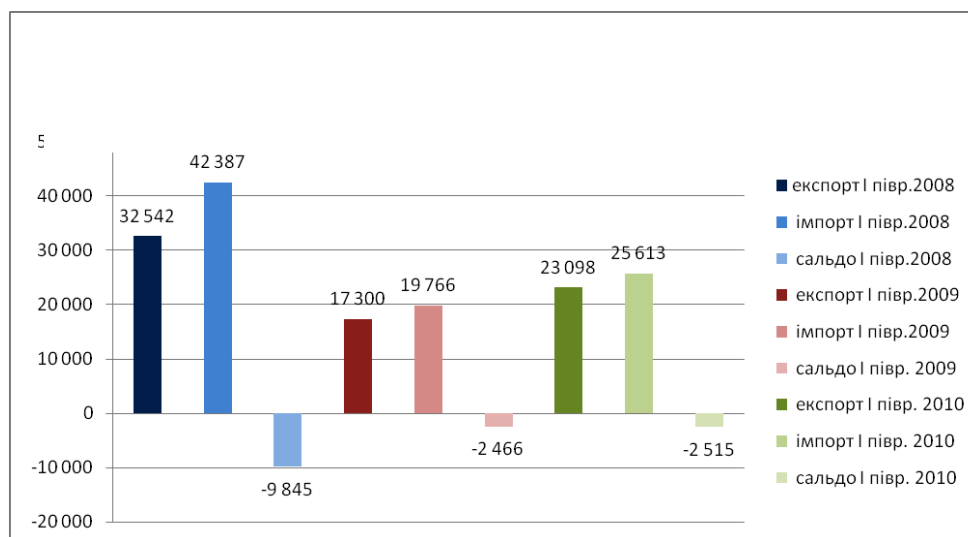

Рис.1. Обсяги зовнішньої торгівлі в Україні, млн.дол.США

Найбільші експортні поставки, які здійснювались з України за останні 3 роки (I півріччя 2010, 2009, 2008р.) відбувались до Російської Федерації (24,8%; 24%; 24,2%); Туреччини (6,5%; 5,5%; 7,7%); Італії (5%; 4%; 4,4%).

Найбільші імпорتنі поставки, які здійснювались до України за останні 3 роки (I півріччя 2010, 2009, 2008р.р.) відбувались з Російської Федерації (36,7%; 25%; 24,2%); Німеччини (7,3%; 7,8%; 8,2%); Китаю (7,2%; 5,3%; 6%).

Зовнішньоекономічна стратегія України передбачає вибір географічного середовища, в якому найбільш органічно досягається реалізація економічних інтересів. Найкращим економічним регіоном для України є європейський. Територіальна спільність, наявність зручних транспортних комунікацій, близькі рівні економічного і науково-технічного розвитку роблять його головним на цьому етапі формування зовнішньоекономічних зв'язків України. Необхідно також наполегливіше шукати шлях до розвитку багатостороннього співробітництва з Європейським Союзом.

Обсяги експорту-імпорту товарів до країн ЄС у I півріччі 2009 року порівняно з аналогічним періодом минулого року становили 46% та 47,4%, відповідно 3959 млн.дол. та 6631 млн.дол.США. Негативне сальдо складало 2672 млн.дол. (у I півріччі 2008р. мінус 5390,4 млн.дол.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,60, у I півріччі 2008р.

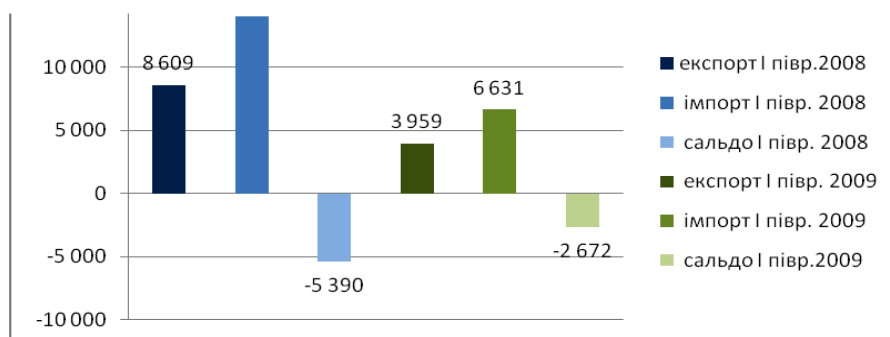

Рис.2. Обсяги зовнішньої торгівлі України товарами з країнами ЄС в 2008-2009 рр., млн.дол.США

У загальному обсязі експорту, за I півріччя 2009 року, частка країн ЄС становила 22,8%, імпорту – 33,5% (у I півріччі 2008р. відповідно 26,4% і 33%).

Обсяги експорту-імпорту товарів до країн ЄС у I півріччі 2010 року порівняно з аналогічним періодом минулого року збільшились на 45,3% та 22,5% і досягли відповідно 5716,9 млн.дол. та 8121,1 млн.дол.США. Негативне сальдо становило 2404,2 млн.дол. (мінус 2672 млн.дол. у I півріччі 2009р.). Коефіцієнт покриття експортом імпорту склав 0,70 (у I півріччі 2009р. –0,60).

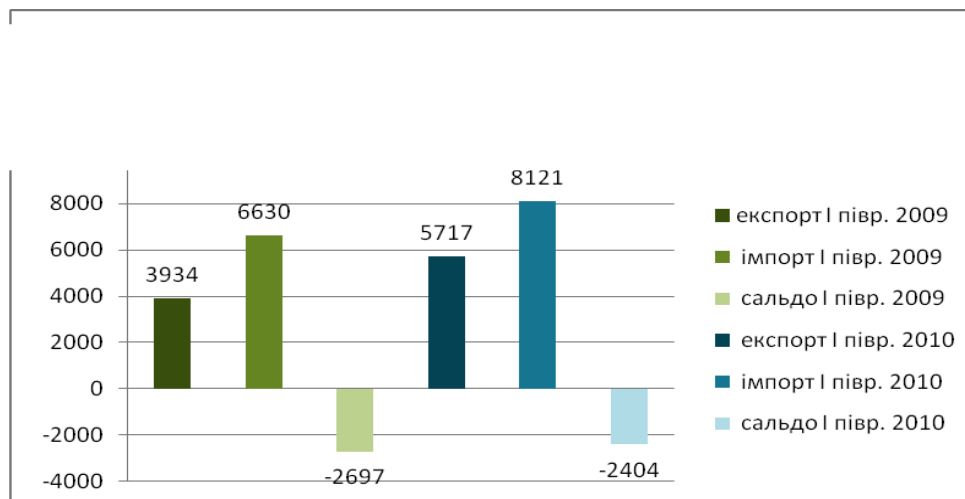

Рис.3. Обсяги зовнішньої торгівлі України товарами з країнами ЄС в 2008-2009 рр., млн.дол.США

У загальному обсязі експорту, за I півріччя 2010 року, частка країн ЄС становила 24,8%, імпорту – 31,7% (у I півріччі 2009р. відповідно 22,8% і 33,5%). Головними партнерами залишаються Німеччина, Польща та Італія.

Обсяги експорту товарів зменшились, у I півріччі 2009 року проти I півріччя 2008р., до усіх країн ЄС, крім Португалії, Іспанії та Бельгії.

Обсяги імпорту товарів зменшились (у I півріччі 2009 року проти I півріччя 2008р) з усіх країн ЄС, крім Кіпру, Люксембургу та Мальти.

Обсяг експорту товарів збільшився, у I півріччі 2010р. проти I півріччя 2009р, до усіх країн, окрім Іспанії, Франції, Фінляндії, Данії, Словенії.

Обсяги імпорту товарів збільшились із усіх країн ЄС, крім Фінляндії, Латвії та Кіпру.

Вагому частку товарної структури українського експорту до країн ЄС (за всі порівняльні періоди) складали чорні метали, електричні машини, зернові культури, енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки.

Основу товарного імпорту з країн ЄС (за всі порівняльні періоди) складали механічні машини, фармацевтична продукція, полімерні матеріали, пластмаси, електричні машини.

Висновки. Європейська інтеграція – є визначальним чинником як зовнішньої, так і внутрішньої політики держави, зміцнює безпеку та позитивно впливає на відносини України з іншими державами. Курс України на розвиток зв'язків із країнами Євросоюзу надасть суб'єктам господарювання нові можливості для співробітництва за різними напрямками зовнішньої торгівлі, інвестиційної діяльності. А це буде сприяти поліпшенню добробуту населення країни.

Інтенсифікація зовнішніх зносин з країнами ЄС зосереджуватиметься, головним чином, на розбудові вже традиційних зв'язків з Республікою Польща, Литовською Республікою, Республікою Болгарія, Російською Федерацією, Республікою Білорусь та започаткування співробітництва з Францією і Туреччиною. Традиційними партнерами залишатимуться Росія, Казахстан, Білорусь, з регіонами яких існують давні торговельно-економічні та культурні зв'язки.

Оцінки і розрахунки показують, що в Україні є найважливіші передумови для здійснення незалежної, спрямованої на забезпечення національних інтересів зовнішньоекономічної стратегії – наявність ресурсного потенціалу, надзвичайно вигідне географічне положення, сприятливий клімат і т.д. навіть та обставина, що рівень економічного і науково-технічного розвитку України не відповідає аналогічним показникам у найбільш розвинених державах, не може стати перешкодою для розвитку взаємовигідного відносин з іншими країнами.